

Alexander Hamilton ve Hamiltonculuk

Osman Gökhan Hatipoğlu

Özet: *Amerikan Kamu Yönetimi disiplininin doğuşu 20. Yüzyıl'da gerçekleşen bir gelişme olarak algılanmaktadır. Ancak, ABD kamu yönetiminin düşünsel yapısı üzerinde Kuruluş Dönemi'nin önemli ve kalıcı etkileri vardır. Söz konusu dönemde Anayasa tartışmalarıyla başlayan, özü; merkezi yönetimin gücü hakkındaki fikir ayrılığına dayanan ve etkileri günümüze kadar uzanan iki ayrı yönetim düşüncesi ortaya çıkmıştır. ABD yönetim disiplini Hamiltonculuk ve Jeffersonculuk/Madisonculuk olarak adlandırılan bu düşünsel ikilik etrafındaki tartışma günümüzde de canlı bir şekilde devam etmektedir. Bu çalışmada, söz konusu düşünsel ikiliğin analiz edilebilmesi için, ABD'nin Kurucu Atalarından olan Alexander Hamilton'un eserleri, Federalist Yazıları ve yönetim anlayışı ele alınmıştır. Alexander Hamilton'un yönetim anlayışının iki yüzyıl öncesinden gelen etkilerinin halen sürdüğü ve Hamiltonculuğun ABD kamu yönetimi disiplinine neredeyse kodlanmış bir düşünce olduğu sonucuna varılmıştır.*

Anahtar Kelimeler: *Amerikan Kamu Yönetimi Disiplini, ABD Anayasası, Alexander Hamilton, Federalist Yazılar, Hamiltonculuk, Jeffersonculuk, Madisonculuk.*

Alexander Hamilton and Hamiltonianism

Abstract: *The birth of the American Public Administration discipline has generally been considered a 20th Century development. However, the Foundation Era has deep and permanent impacts on the structure of the US Public Administration. During that Era, there appeared two distinct administrative views corely based on the conflict of opinion on the power of the central government, which dates back to the debates on the US Constitution. The debates that focus around this intellectual dichotomy of Hamiltonianism vs. Jeffersonianism/Madisonianism still maintain their heat at present. In this study, the works, the Federalist Papers and administration concept of Alexander Hamilton—one of the Founding Fathers - are examined with an aim to analyze the said dichotomy. It was concluded at the end of the study that the influence of the two-hundred-years-old administrative concept of Hamilton still continues, and that Hamiltonianism is almost coded in the public administration discipline of USA.*

Key Words: *American Public Administration Discipline, America's Constitution, Alexander Hamilton, Federalist Papers, Jeffersonianism, Hamiltonianism, Madisonianism.*

GİRİŞ

Amerikan Kamu Yönetimi disiplini 1950'li yıllardan bu yana Türk Kamu Yönetimi disiplini baskın olarak etkilemektedir. Hem akademik hem de uygulamalı alanda yaygın olan bu etki nedeniyledir ki, Amerikan Kamu Yönetimi'nin kökenlerinin daha iyi anlaşılması gerekli hale gelmektedir. Bu çalışmanın konusu, ABD Anayasası'nın ve Amerikan Kamu Yönetimi'nin kurulmasına

*Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, 06590, Çankaya/Ankara/Türkiye.

önemli katkıları bulunan ve “kurucu atalar” arasında yer alan Alexander Hamilton’un eserleri ve düşüncelerinin Amerikan yönetim felsefesine ve pratiğine olan etkileridir. Ancak bizim alanyazınımızda Amerika Birleşik Devletleri’nin kurucu dönemine ilişkin Hamilton’la ilgili açıklayıcı bir çalışma da bulunmamaktadır. Türkiye’deki yönetim bilimi alanyazınında ABD’nin kuruluş dönemi, kurucuların yönetim anlayışı ve bu ilk dönemin ABD’deki güncel yönetim bilimine etkileri yer almamaktadır. Bu çalışma, bu önemli alanı, Alexander Hamilton ve Hamiltoncu düşünce özelinde incelemeyi amaçlamaktadır. Türkçe’de Hamilton’la ilgili sayılabilecek tek çalışma; Federalist yazıların anayasayla ilişkili olanlarının 1962 yılında yayımlanmış bir çevirisidir.¹

Hamilton’un görüşlerinin ülkemizde daha iyi anlaşılabilmesi için, ABD’nin kuruluş döneminin ve federasyonun kuruluşuyla son bulan tarihsel sürecin anlaşılması gerekmektedir. Bu nedenle çalışmada öncelikle tarihsel süreç hakkında bilgi verilmiş, daha sonra Hamilton’un, Jay ve Madison ile birlikte yayınladıkları ABD anayasası ve yönetim yapısına ilişkin en önemli eserlerden biri olan Federalist yazılardan kendine ait olanları ve yönetim bilimiyle ilgili diğer yazılı eserleri incelenmiştir. Ardından, Hamilton’un Hamiltonculuk² olarak adlandırılabilir özgün yönetim anlayışı açıklanmış ve bu anlayış kuruluş döneminde ortaya çıkan muhalif görüşlerle karşılaştırılmıştır. Son olarak, Hamilton’un düşünce ve görüşlerinin Amerikan Kamu Yönetimi’nde ve politikalarında günümüze kadar süren etkileri değerlendirilmiştir.

Amerikan Kamu Yönetimi Disiplini: Köken Hakkında

Amerikan Kamu Yönetimi genellikle 20. Yüzyıl disiplini olarak incelenmektedir. Bunun nedeni disiplindeki kuramsal gelişmelerin daha çok bu yüzyılda gerçekleşmiş olmasıdır. Nitekim Amerikan Kamu Yönetimi tarihçileri genellikle Kamu Yönetimi’nin kurucuları olarak 20. Yüzyıl’daki İlerleme Çağı’nda (*Progressive Era*) disipline katkısı olmuş kişileri değerlendirme eğilimindedirler. Güler’e göre (2006: 6) “ABD’nin ağırlığı altında incelenen yönetim bilminde alanın kuruluşu, yaygın bir biçimde Woodrow Wilson tarafından kaleme alınmış bir makaleye bağlanmıştır” Gerçekten de Wilson’un Amerikan Kamu Yönetimi tarihi için belirlediği bu yapay milat, ABD’nin bağımsız bir devlet olarak makalenin yayınlandığı tarihten önceki yüzyılı aşan geçmişinin ihmal

¹ Söz konusu çeviri 1962 yılında Mümtaz Soysal tarafından çevrilip yayımlanmıştır. Bkz. Ralph H. Gabriel, (1960), *Hamilton, Madison and Jay On the Constitution- Selections From the Federalist Papers*, New York: The Liberal Arts Press, Çev: Soysal, Mümtaz, (1962), *Hamilton, Madison ve Jay- Anayasa Üzerine Düşünceler: Federalistlerin Makalelerinden Seçmeler*, Yenilik Basımevi, İstanbul.

² Hamiltonculuk terimi Amerikan alanyazınında özellikle başkanlık kavramı ve siyaset hakkında yazılan eserlerde sıkça kullanılmaktadır. Bkz. Raymond Tatalovich ve Thomas S. Engeman, (2003), *The Presidency and Political Science: Two Hundred Years of Constitutional Debate*, John Hopkins University Press, (özellikle sonuç bölümü: s. 214-232), Herbert J. Storing, (1995), *Toward A More Perfect Union*, (Ed. Joseph M. Besette) , The AEI Press, Washington, (s. 411). Philip Abbott, (1996), *The Exemplary Presidency: Franklin D. Roosevelt and the American Political Tradition*, The University of Massachusetts Press (s. 20).

edilmesine neden olmaktadır.³ Bu tarihten önceki etkilerle ilgili sayılı çalışmalardan birinde, Martin (1987:301-302) Amerikan Kamu Yönetimi'nin 19. yüzyıl Fransız Kamu Yönetimi düşününden etkilendiğini ima etmekte ve iki disiplin arasındaki koşutluklardan bahsetmektedir. Aynı döneme vurgu yapan Çiner'e (2009:6) göre ise *"Fransa'da çıkan kamu yönetimi kavramı Amerikalılar tarafından devlet yönetimi ile şirket yönetimini birbirinden ayırma güdüsüyle benimsenip tanımlanmıştır."* Dönemin egemen güçlerinden biri olarak öne çıkan ve aynı zamanda Amerika Kıtası üzerinde bir dönem toprak komşusu olan Fransa'nın devlet ve yönetim anlayışı, ABD'ni doğal olarak etkilemiştir. Ancak ABD'nin kamu yönetimi, sömürgesi olduğu ve yönetildiği İngiltere İmparatorluğu'ndan da etkilenmiştir. Bu etki ABD kurucularının, İngiliz egemenliğine karşı savaşmaları ve bir devrim yapmaları nedeniyle doğrudan olmamıştır. Bağımsızlığın ilanından sonra, anayasal federal devlete geçiş sürecinde kurucuların entelektüel dünyalarında bir kamu yönetimi anlayışı sentezlenmiştir. Her ne kadar İngiliz Monarşisi, o dönemde ABD'nin doğal düşmanı ilan edilmişse de, kurucuların İngiltere'den etkilenmiş bilgileri nedeniyle, ABD'nin sosyal, siyasal ve ekonomik yapısına göre baştan inşa edilen devlet düzeninde dolaylı ve evrilmiş bir etki söz konusu olmuştur.⁴

İngiliz ve Amerikan kamu yönetimleri arasındaki ilişki bu çalışmanın doğrudan konusu değildir. Ancak, İngiltere'nin dolaylı etkisinin yoğun olduğu kuruluş döneminin yönetim anlayışının Amerikan kamu yönetiminin kökeninin keşfedilebilmesi için önemli olduğu açıktır. Wilson'un makalesinin disiplinin başlangıç noktası olarak yaygın kabulü nedeniyle, Alexander Hamilton, Thomas Jefferson ve James Madison gibi Anayasal Cumhuriyet'in kurucusu olan kişilerin Amerikan Kamu Yönetimi disiplininde günümüze kadar süren etkileri ihmal edilmektedir. Bu etkilerin anlaşılabilmesi için bu çalışmada "kurucu atalar" arasında düşünsel ve pratik olarak en etkin kişiliklerden biri olan Hamilton'un düşünceleri, yönetim anlayışı ve Amerikan kamu yönetimi disiplindeki rolü incelenecektir. Ancak Hamilton'un anlaşılabilmesi için İngiliz devlet anlayışının, anayasasının ve kamu yönetiminin, sömürge doğumlu ve İngiliz akademik eğitiminden geçmiş Hamilton'u doğal olarak etkilediğinin bir kez daha not edilmesi gerekir.⁵

Anayasa çalışmalarında federalizmi hararetle savunan Hamilton'un özgün merkezîyetçilik ve güçlü yürütme gücü anlayışı Amerikan kamu yönetimi disiplininde halen karşılık bulan ve savunulan görüşlerdir. Hamilton'un disiplin üzerindeki düşünsel etkilerinin yanında, aktif bir kamu yönetici-

³ Wilson'un söz konusu makalesi olan "İdarenin İncelenmesi" 1887 tarihinde yayınlanmış olup, ABD Bağımsızlık Bildirgesi 1776 yılında ilan edilmiştir.

⁴ ABD ve İngiltere Kamu Yönetimi disiplinleri birbirlerine yakın disiplinlerdir ve Kıta Avrupası'ndaki yönetim biliminden ayrı olarak Anglo-Sakson disiplinler olarak ayrıca sınıflandırılmaktadırlar.

⁵ Alexander Hamilton'un kısa yaşam öyküsü Ek 1'de verilmiştir.

si, bir ekonomi bürokrati olarak da ABD kamu yönetimi pratiğinin doğuşunda önemli bir rolü vardır. Federal devletin ilk Hazine Bakanı olan Hamilton ülkenin ilk devlet bankası ile maliye, ticaret ve gümrük bürokrasisini kurmuştur. O dönem Birleşik Devletler’de kabinede bütün yürütme işleri için görev alan sadece dört bakanlık ve Posta Hizmetleri Bürosu’nun bulunduğu göz önüne alındığında, Hamilton’un yer aldığı ilk hükümetin kamu yönetiminin kurulmasındaki önemi daha iyi anlaşılacaktır.⁶ Bu deneyimler Hamilton’un Amerikan kamu yönetimi disiplininin kökenindeki rolünü pekiştirmektedir.

Hamilton Dönemi’nde Birleşik Devletler: Sömürgeci Bağımsızlığa, Konfederasyondan Federal Devlete

Şimdiki Amerika Birleşik Devletleri’nin egemenliği altındaki topraklardaki ilk kalıcı Avrupa yerleşimi, 1500’lü yılların ortasında İspanyollar tarafından Florida–St. Augustine’de kurulmuştur. Asıl gelişme Atlantik kıyısının kuzeyindeki yerleşim yerlerinde, yani Virginia, Massachusetts, New York ve büyüyen Avrupalı göçmen dalgasının kontrolü altına aldığı diğer bölgelerde yaşanmıştır [UBPB (Ulusal Bilgi Programı Bürosu/ ABD Dış İşleri Bakanlığı), 2011: 6]. Kolonilere 17. yüzyılın başında gelen Avrupa’lı göçmenlerin çoğu İngiliz’dir. Diğerleri ise Hollanda’dan, İsveç’ten, Almanya’dan, Fransa’dan ve daha sonraları İskoçya ve Kuzey İrlanda’dan gelmişlerdir. New York ve Pennsylvania gibi Orta kolonilerde hem sanayi hem de tarım gelişmiştir, ayrıca buradaki toplumun gelişmesi daha karmaşık ve kozmopolit olmuştur. Güney kolonilerde ise ekonomi büyük oranda tarıma dayalı olmuştur. Buralarda hem küçük çiftçiler hem de Afrikalı kölelerin çalıştırıldığı büyük tarım arazileri olan varlıklı aristokratlar etkin olmuştur (UBPB, 2011: 8). Kuzey ve Güney arasındaki bu toplumsal ve ekonomik farklılıklar ABD politik yaşamında uzun süreli ayrışmalara neden olmuştur.

Amerikan kolonilerinin yerleşim düzeni doğrudan Britanya hükümeti tarafından değil, özel sermaye grupları tarafından finanse edilmiştir. Georgia dışındaki bütün yerleşimler, kraliyet iznine sahip hissedarların şirketleri veya mülkiyetleri olarak ortaya çıkmıştır. Bunların bazıları şirket liderleri tarafından sıkı bir şekilde yönetilmiş, ancak zaman içinde hepsi Britanya anayasası ve geleneklerine dayalı bir katılımcı yönetim sistemi geliştirmiştir. Britanya’da monarşiye sınırlar getiren ve halka daha fazla özgürlük sunan Şanlı Devrim (*Glorious Revolution: 1688-1689*) ile birlikte yaşanan yönetim sorunları Amerika’daki İngiliz kolonilerinin işine yaramıştır. Kolonilerin İngiltere egemenliğindeki sömürge meclisleri, yerel birer meclis olarak hareket etme hakkı talep etmeye başlamış, Kraliyet valilerinin gücünü sınırlandıran ve kendi güçlerini arttıran yasa-

⁶George Washington Başkanlığındaki ilk kabinede, Thomas Jefferson, Devlet İşleri Sekreteri (Dış İlişkiler dahil); Alexander Hamilton, Hazine Sekreteri; Henry Knox, Savaş Bakanı ve Edmund Randolph Baş Savcı olarak görev yapmıştır.

ları yürürlüğe sokmuşlardır (UBPB, 2011: 8-11). Britanya'nın 13 Kuzey Amerika kolonisi 1700'lerde kısmen özerkleşmiş, nüfus, ekonomik güç ve kültürel seviye açısından gelişmiştir. 1750'lerde Britanya ve Fransa arasındaki kısmen Kuzey Amerika'ya taşınan savaştan galip çıkan Britanya'nın Kıta'da yönetsel ve mali baskıları arttırdığı görülmüştür.

Britanya'nın 1763-1765 yılları arasında arttırdığı vergi baskısı ve ekonomik yaptırımlar kolonilerin tepkisine neden olmuştur.⁷ Kolonilerde başlayan tepkisel hareketler 1773 yılında Boston Çay Partisi⁸ adı verilen ayaklanmaya neden olmuş ve seçilmiş koloni temsilcileri 1774 yılında Philadelphia'da Hamilton'un da delege olarak katıldığı Birinci Kıta Meclisinde biraraya gelmişlerdir (UBPB, 2011: 11-18). Meclis sonrasında sağlanan uzlaşmayla beraber, Amerikan Devrim Savaşı Britanya orduları ile silahlı sömürgeciler arasındaki küçük bir çatışmayla 19 Nisan 1775'te başlamıştır. Savaş sırasında İkinci Kıta Meclisi, sömürgecilerin kral karşısındaki mağduriyetini ana hatlarıyla belirleyen ve ayrılma kararlarını ilan eden bir belge hazırlamak üzere Thomas Jefferson başkanlığında bir komite atamıştır. Bağımsızlık Bildirgesi (*Declaration of Independence*) adı verilen bu belge 4 Temmuz 1776 tarihinde kabul edilmiştir.

Fransa'nın da siyasal desteği ile savaş sonrasında 1783 Paris Antlaşması ile 13 yeni eyaletin bağımsızlığı, özgürlüğü ve egemenliği kabul edilmiş ve eyaletler savaş bitmeden önce ortak mücadeleleri için imzaladıkları bir çerçeve anlaşma doğrultusunda devletleşmiştir. Konfederasyon Yasaları adı verilen bu yapı, son derece gevşek ve kırılğan bir birliğin, George Washington'un deyimiyle bir "kumdan ip" in oluşmasını sağlamıştır.⁹

Konfederasyon yönetimi sırasında, eyaletler arasındaki huzursuzluklar 1786 yılında beş eyaletin Maryland-Annapolis'te bir konferans düzenlemesine neden olmuştur. New York delegesi olan Alexander Hamilton huzursuzluk yaşanan ticari konuların daha büyük ekonomik ve siyasal sorunların bir parçası olduğunu ve Konfederasyon'u yeniden değerlendirmeye ihtiyaçları olduğunu iddia etmiş-

⁷ Bu dönemde 1763 yılında yeni toprakların yerleşime açılmasına kısıtlamalar getirilmiş, 1764'te çıkartılan Şeker Yasası ile kahve, ipek ve şarap gibi lüks ürünlere vergilendirme getirilmiş ve rom ithalatı yasaklanmıştır. Daha sonra 1764 Döviz Yasası ile kağıt para basılması yasaklanmış, 1765 Konaklama Yasası ile sömürgecilere, kraliyet ordularına yiyecek ve konaklama sağlama yükümlülüğü getirilmiştir. Son olarak 1765 Pul Yasası ile bütün resmi belgeler, gazeteler, ruhsatlar ve kontratlar için pul alımı zorunlu hale getirilmiştir.

⁸ 1773'e gelindiğinde örgütlenmeye başlayan tepkisel milliyetçi hareket, çay ticaretini kontrol altına almaya çalışan Britanya'ya karşı öfke besleyen sömürge tüccarlarını kendisine çekmiştir. Aralık ayında bir grup ayaklanmacı Boston limanında demirli, çay yüklü üç Britanya gemisine gizlice girerek, bütün çayları denize dökmüştür. Bu vandalizm nedeniyle Massachusetts'i cezalandırmak isteyen Britanya Parlamentosu Boston limanını kapatmış ve yerel yönetime kısıtlamalar getirmiştir. "Intolerable Acts" (*Hoşgörülemez Fiiller*) adı altındaki yeni kısıtlamalar geri tepmiş ve koloniler bir arada hareket etmeye karar vermişlerdir.

⁹ Konfederasyonda ortak bir para birimi yoktur, ulusal bir silahlı kuvvet bulunmamaktadır. Dış politika üzerindeki merkezi kontrol çok küçüktür. Ayrıca vergilendirme ve vergi toplama için hiçbir ulusal sistem yoktur.

tir. Hamilton, kendisiyle aynı görüşte olan diğer delegelerle birlikte Washington'un da desteği ile ikinci bir kongre düzenlenmesine ön ayak olmuştur.

Aslında Kongreye kıta meclisi tarafından Konfederasyon Yasasında değişiklik yapma hakkı tanınmıştır. Ancak delegeler yeni ulus için yetersiz olduğunu düşünerek Konfederasyon Yasasını bir kenara bırakmış ve yasama, yürütme ve yargı güçlerinin ayrılmasına dayalı yeni bir devlet modeli üretmiştir. Bir başka deyişle, İkinci Kongre bir kurucu meclis haline gelmiş, görüş ayrılıklarına rağmen bir Anayasa taslağı oluşturulmuştur. Bir yıl süren onay sürecinden sonra Anayasa kabul edilerek, bugünkü Amerika Birleşik Devletleri, federal bir devlet olarak kurulmuştur. Anayasa konusunda bu işbirliği şaşırtıcı gibidir. Ancak Zinn'e (2005:105) göre, Anayasa Güney'in köleci çıkarları ile Kuzey'in paraya dönük çıkarları arasında bir uzlaşma protokolü gibidir. Kuzeyli delegeler eyaletler arası ticareti düzenleyici yasaların peşindeyken, Güneyliler köle ticaretinin devamı koşuluyla Anayasa'yı oylamışlardır. Alexander Hamilton, ABD kamu yönetiminde halen etkili olan görüşlerinin önemli bir bölümünü Anayasa'nın kabul sürecinde, anayasayı desteklediği ve savunduğu Federalist Yazılar'da ortaya koymuştur.

Amerikan Anayasası'nda Hamilton Etkisi

ABD'nin çekirdeğini oluşturan eyaletlerin üzerinde uzlaştıkları Anayasa'nın VII. Bölümünde, dokuz eyaletin Anayasa'yı onaylayarak kabul etmesinin yeterli olacağı, onaylayan eyaletler arasında Anayasa'nın kurulmuş olacağı hükmü bulunmaktadır.¹⁰ Anayasa'nın oylanması sürecinde George Washington, Benjamin Franklin gibi politikacıların başını çektiği Anayasa destekçileri ile muhalifleri arasında önemli tartışmalar süregelmiştir (Johnson, 2004: vi). Eyaletlerin daha bağımsız, merkezi hükümetin görece olarak zayıf olmasını savunan delegelerle, güçlü bir merkezi hükümeti savunan delegeler arasındaki görüş ayrılığının, ABD yönetim felsefesinde bugüne kadar süren etkileri olmuştur. Anti federalistler hazırlanan Anayasa'ya karşı çıkararak monarşiye benzeyen aşırı güçlü merkezi bir devlet sisteminin zorba ve baskıcı olacağını öne sürmüşlerdir (UBPB, 2011: 24-25). Alexander Hamilton'un da aralarında bulunduğu Federalistler ise yasama ve yargı güçlerinin birbirlerinden ayrılması ve birbirlerini denetleyebilmesini sağlayacak şekilde tasarlanan Anayasal sistem (*check and balance*) ile demokratik ve güçlü bir yönetimin kurgulandığını savunmuşlardır.

Tartışmaların ve oylamanın sürdüğü dönemde, 1787 Sonbaharı ve 1788 İlkbaharı arasında Hamilton, James Madison ve John Jay bir dizi yazı kaleme alarak onay sürecine destek olmuşlardır (Maggs, 2007: 801). Birlikte Federalist

¹⁰ Bu metnin Anayasadaki özgün hali şöyledir: "The Ratification of the Conventions of nine States, shall be sufficient for the Establishment of this Constitution between the States so ratifying the Same", The United States Constitution, Article VII: <http://www.house.gov/house/Constitution/Constitution.html>, (12.12.2011).

Yazıları oluşturan 85 yazı¹¹, o dönem taslağı hazırlanarak eyaletlerin onayına sunulmuş olan anayasa için kamuoyunu ve potansiyel delegeleri ikna etmek amacıyla hızla kaleme alınmıştır.¹² Yazıların dönemini aşan bir ünü ve önemi vardır. Bugün ABD anayasa hukuku ile ilgili herkes Federalist yazılara aşina olmak zorundadır. Anayasa ile ilgili mahkeme yorumlarında, Anayasa'nın gerçek anlamına dair kararlarda bir delil kaynağı olarak kullanılmaktadır (Maggs, 2007:802-803). Federalist yazılar ABD'de Anayasa'dan sonra anayasa ile ilgili en fazla başvurulmuş tarihi bir kaynaktır ve çok sayıda araştırmaya konu olmuştur. Yüksek mahkeme kararlarında da sık sık atıf alan bu yazılar ABD'deki güncel hukuk bilimindeki önemini korumaktadır. Bu önemde yazıların tutarlı ve mantıklı kurgusunun da rolü vardır. Gabriel'e göre "*Anayasa yapıldıktan sonra, bunun savunucusu olarak ortaya çıkan Federalistlerin makaleleriyle ortaya koydukları muhakeme sağlamlığı karşısında, gerideki saiklar ne olursa olsun, saygıyla eğilmemek mümkün değildir*" (Gabriel, 1960: x).

Yazıların Anayasa'nın kabul sürecinde önemli bir etkisi olmuştur. Bunun önemli bir nedeni de ağırlıklı olarak merkezi güçlü bir yönetimi savunan yazıların, Konfederasyonun yönetim zayıflıkları nedeniyle istikrarsızlık yaşadığı dönemde kamuoyunda daha kolay kabul görmesidir. Nitekim ABD Anayasası hakkında bir çalışmada bu dönem şöyle anlatılmaktadır: "*Konfederasyon hükümeti, yeni ülkeyi yönetecek kadar güçlü değildi. Bir yürütme organı ve bir ulusal mahkemeler sisteminden yoksundu, eyaletler arasındaki ticareti düzenleyemiyor ve vergi toplayamıyordu. Bağımsızlık Savaşı'ndan sonra ülke, ekonominin ve siyasal durumun daha istikrarsız olduğu bir döneme girmiştir. Koşullar daha iyi olsaydı, Alexander Hamilton ve onu destekleyenlerin yeni bir anayasa için giriştikleri kampanyada şansları pek fazla olmazdı*" (Uluslararası Bilgi Programları Bürosu, 2004).

Anayasa ve Anayasayı hazırlayanların seçkin ve zengin olmaları konusu alanyazında halen sert eleştirilerle karşılanmaktadır. Zinn'e göre (2005: 106) ise Amerikan sisteminin karmaşıklığını gösteren Anayasa, bir yandan servet sahibi seçkinlerin çıkarlarına hizmet ederken, diğer yandan da aradığı geniş desteği bulduğu tabandaki orta gelirli teknisyen ve çiftçilere, küçük mülk sahiplerine yeterince hak tanımaktadır. Böylece seçkinler merkeziyetçi ve güçlü bir yönetimle toplum üzerinde hakimiyet kurabilmişlerdir. Benzer bir yaklaşımda bulunan Beard'e (1935: 21) göre, zenginlerin devleti, çıkarlarına göre denetlemeleri kaçınılmazdır ve Anayasayı hazırlayanlardan çoğunun güçlü bir federal devlet kurmak için doğrudan ekonomik çıkarları vardır. Bu savını doğrulamak isteyen

¹¹ Federalist yazıların numaraları, yazar ve konularını gösteren bir tablo Ek 2'de sunulmuştur.

¹² Hamilton, anayasa ile birlikte yönetimde yapılması planlanan değişiklikleri savunmak için büyük bir propaganda başlatılmasının gerekliliğinden yola çıkarak, 1787 Ekiminden itibaren Federalist yazıları New York'un beş gazetesinden dördünde yayımlamaya başlamıştır. Federalist yazılar, "Publius" takma adı altında kaleme alınmış ve haftada dört yazıya kadar çıkan yoğun bir çalışma ile hazırlanmıştır.

Beard, Philadelphia’da Anayasayı oluşturmak için toplanan elli beş kişinin ekonomik geçmişlerini ve siyasal fikirlerini incelemiştir.¹³ Yazara göre, imalatçılar, koruyucu gümrük tarifeleri; toprak sahipleri, Kızılderili topraklarını istila ettiklerinden koruma; köle sahipleri, isyan ve kaçaklar için federal güvenlik ve tahvil bono sahipleri, bunları ödemek için ulusal düzeyde vergilendirme talepleri nedeniyle Anayasa çalışmalarına katılmışlardır (Beard, 1935: 20-24). Görüldüğü gibi eleştiriler Hamilton’un ateşli bir şekilde savunduğu Anayasa hakkında varılan uzlaşma üzerinde yoğunlaşmaktadır. Eş deyişle, bu uzlaşmanın Anayasa’nın düşünsel güçlülüğünden ve ikna ediciliğinden değil, çıkar birliğinden kaynaklandığı ileri sürülmektedir.

Hamilton’un Yönetim Anlayışı

Hamilton’un Kamu Yönetimi hakkındaki düşüncelerini doğrudan ortaya koyduğu bir eseri bulunmamaktadır. Hamilton’un yazılı eserlerinin çoğunluğunu Federalist yazılar oluşturmaktadır. Bunun dışında, Hamilton’un düşüncelerinin anlaşılabilmesi için en önemli kaynaklar, kongreye sunduğu raporlar ve kişisel yazışmalarıdır. Bu nedenle Hamilton’un düşüncelerinin yönetim bilimi açısından yorumlanabilmesi için birincil kaynak olarak Federalist yazılardan, ikincil kaynak olarak ise Kongre raporlarından yararlanılmıştır.

Birincil kaynak olan Federalist yazılar incelendiğinde Hamilton’un sonradan Hamiltonculuk olarak yorumlanabilecek en önemli düşüncelerinin güçlü ve merkezietçi bir yürütme erki üzerinde kurulduğu görülmektedir. Hamilton’un yönetim düşüncesinin anlaşılabilmesi için, bir bürokrat olarak kamu yönetimindeki pratikleri ve bu konudaki raporları da incelenmiştir. Bunun için Hamilton’un kamu yönetimi ile doğrudan ve dolaylı ilgisi olan Ekonomi Raporları ve Ordu ile ilgili görüşleri de, günümüzdeki etkileri ile birlikte değerlendirilmiştir.

Güçlü Merkezi Yönetim: Enerjik Başkan Yaklaşımı

Hamilton’a göre; kamu yönetiminin en önemli unsuru yürütmedir ve yürütme de ifadesini başkanda bulmaktadır. Hükümetin işlerini yürütebilmek için büyük bir güce ihtiyacı vardır, yürütme gücü ancak enerjik olduğu zaman cumhuriyetle uyumlu çalışabilir (Morris, 1957: 157-158). Hamilton, Federalist Yazılarda yürütmeye ve Başkan’a bir özdeşlik temelinde yaklaşır. Bu iki kelimeyi neredeyse birbirinin yerine kullanan Hamilton, Başkan’ın güçlerinin ve enerjisinin önemine sık sık vurgu yapmıştır. Bu arada bu vurguları nedeniyle, Başkanlık kavramının İngiliz Monarklarına ya da tiranlığa yakıştırılmasından çekinen Hamilton bu konuda sık sık savunma yapmak durumunda kalmıştır (Morris, 1957: 155). Örneğin, Hamilton 67 Nolu Federalist yazısında, “İngiltere Kralı ile

¹³ Beard’a göre, Benjamin Franklin’in 150.000 dolarlık bir serveti, Washington’un uçsuz bucaksız toprakları, Madison’un köleleri çalıştırdığı plantasyonları, Hamilton’un da eşinin babası ve erkek kardeşi yoluyla çıkar çevreleriyle bağlantıları vardır (Beard, 1935: 21).

ABD Başkanı için çizilen yasal karakter arasında benzerlik olduğunu iddia etme yanlısına katılmak mümkün değildir” demektedir (Hamilton vd., 2004: 480-481). 69 Nolu Federalist yazısında da Başkanlık yetkilerini savunmaya devam etmektedir. O’na göre Başkan, ABD halkı tarafından dört yıl için seçilir ve ülkenin ona olan güveni devam ettikçe tekrar seçilebilecektir. Bu koşullarda Başkan ve patrimoniyal olarak tacı sonsuza kadar mirasçıları aracılığı ile taşıyacak olan *hereditary* (babadan oğula geçen) İngiltere Kralı arasında tam bir farklılık vardır. Hatta New York Valilik makamı Kral’a daha yakın bir konumdadır. Çünkü dört yıllık bir Başkanlık dönemi, Başkanlık makamının bütün bir ülkede tehlikeli bir etki yaratacak, bir tiranlık kuracak kadar uzun değildir. Oysa New York Valisi ile İngiliz Kralı ile arasında daha yakın bir benzerlik vardır. Vali tek bir eyalette, üç yıllık ve sonsuza kadar tekrar seçilebilecek haliyle daha tehlikeli bir patronaj kurabilir (Hamilton vd., 2004: 491-495). Hamilton 69 Nolu Federalist yazının büyük kısmında Başkan ve Kral karşılaştırması yaparak, Başkanlık-Monarşi benzetmesi yaparak anayasaya muhalefet edenlere karşı savunmaya geçmiştir.

Hamilton’a göre, ABD Başkanı yolsuzluk, ihanet, rüşvet ve diğer önemli suçlar için, yasalar karşısında soruşturma ve cezaya tabidir. Oysa İngiliz Kralı her türlü suç karşısında sorumsuz ve kutsaldır. Başkan bir yasa teklifini gözden geçirmek üzere iade edebilir ancak, iki yasama organının üçte ikisi tarafından tekrar onaylanan teklif Başkan’ın muhalefetine rağmen onaylanır. Oysa her ne kadar uygulamada az rastlansa da İngiliz Kralı her türlü yasayı engelleyebilir. Başkan’ın yasama sürecindeki nitelikli engelleme gücüne karşılık, kraliyette mutlak bir engelleme gücü vardır (Hamilton vd., 2004: 494-495). Hamilton, benzer bir şekilde savaş ve dış ilişkilerde Başkan’ın yasama organlarından onay alması gerekirken, İngiliz Kralı’nın bu konularda mutlak yetkileri olduğundan bahsederek, savunmasını sürdürür. Hamilton enerjik, güçlü bir Başkan’ın (*Executive*) cumhuriyetçi bir hükümetin vasfına aykırı olduğu yönündeki savların yanlış olduğunu savunmaktadır.¹⁴ Başkanlık makamındaki enerji iyi yönetimin önde gelen bir niteliğidir. Toplumun dış saldırılara karşı korunması, yasaların doğru işletilmesi, yasaların işleyişini bozan baskıcı girişimlere karşı mülkiyetin korunması, özgürlüklerin anarşist, ayrılıkçı ve hırslı saldırılara karşı güvenliğinin sağlanması için bu enerjiye ihtiyaç vardır. Bu enerjinin bileşenleri, ilk olarak, birlik, ikinci olarak süreklilik, üçüncü olarak bu enerjiyi destekleyecek yeterli bir taban ve son olarak da yetkinliktir. Başkan’ın Cumhuriyetçi anlamda güvenilir olması gerekmektedir, bu güvenirliliğin bileşenleri ise tam olarak halka dayanmak ve tam sorumluluktur (Hamilton vd., 2004: 500-501).

¹⁴ Hamilton Federalist yazılarında baş harfi büyük olarak kullandığı “Executive” kelimesini Başkan anlamında da kullanmaktadır.

Hamilton Başkanlık için önemini vurguladığı güçlü Başkan'ın üst üste seçilebilmesini de hararetli bir şekilde savunmaktadır. Hamilton'a göre dışlama (exclusion) başarılı bir başkanın ülke için yararlı işlemlerinin kesilmesine, ülkenin en yüksek makamındaki kişinin motivasyonunun bozulmasına, yönetimdeki tecrübeden yararlanmanın engellenmesine ayrıca Başkan'ın ekibindeki kilit personelin yönetimden uzaklaşması durumunda acil hallerde kamu güvenliğinin sürdürülmesine engel olacaktır (Hamilton vd., 2004: 519-520). Başkan'ın tekrar seçilme olanağının kaldırılması hastalıklı bir durumdur (Hamilton vd., 2004: 511). Hamilton, Başkan'ın veto yetkisini, yasama organının keyfiyetini sınırlayan, uygunsuz yasaların çıkmasını engelleyen bir tedbir olarak savunmaktadır. Ona göre bu yetkinin mutlak değil ama nitelikli olması, yani gözden geçirmek için gönderilen yasanın yasallaşması için nitelikli çoğunluk aranması, yasamanın kamu vicdanını daha etkin temsil etmesini sağlayacaktır (Hamilton vd., 2004: 528-529).

Hamilton, Başkan'ın kamu yönetimi üzerinde mutlak bir hakimiyeti olması gerektiğini düşünmektedir. O'na göre Amerikan anayasasında Başkan'a kamu yönetimi bürokrasisini belirlemek için önemli yetkiler tanınması yerindedir. Ancak Başkan'a, Anayasa'da aksi belirtilmedikçe, elçileri, bakanları, Yüksek Mahkeme Başkan ve üyeleri ile diğer bürokratları atama yetkisi, Senato'nun tavsiye ve uygun görüşü ile birlikte tanınmıştır. Hamilton'a göre Senato'nun işbirliğini gerektiren bu düzenleme ile Başkan önyargıdan, aile bağlarından şahsi yakınlığından ya da popülerlik kaygısından etkilenmeden, göreve layık olan kişiler arasından atama yapacaktır (Hamilton vd., 2004: 544-546).

Hamilton'a göre Anayasa ile Başkan'a tanınan yetkiler onu yeterince güçlü kılmaktadır, bu yetkiler Cumhuriyetçilik anlayışı veya demokrasi için bir tehdit oluşturmamaktadırlar. Çünkü başkan onu seçmek için halk tarafından seçilenlerce belirli bir süre için seçilecektir. Ayrıca yargılanabilir, görevden alınabilir ve genel hukuk kurallarına tabidir; dolayısıyla halka bağımlı ve yasalara karşı sorumludur (Hamilton vd., 2004: 548-550). Gabriel'e (1960: xii) göre kurnazca düşünülmüş bir makam olarak, başkanlık sistemindeki halka karşı sorumlu olan başkana cesurca hareket edeceği yetkiler verilmektedir ve işgal edeceği mevki bir diktatör oluşmasını engelleyecek tarzda sınırlanmıştır.

Korumacı Ticaret, Varsılerkçi¹⁵ Ekonomi ve Savaş Hazır Ordu

Hamilton asker, hukukçu ve politikacı olmasının yanı sıra önemli bir maliyeci ve ekonomisttir. Bu özellikleri, ilk federal hükümette Hazine Sekreteri olarak önemli bir göreve atanmasına neden olmuştur. Konfederasyon döneminde bozuk ve dağınık bir görüntü veren Amerikan ekonomisini federal düzene uyduran ve merkeziyetçi ekonomik yapıyı kuran Hamilton'dur. Hamilton'un Ameri-

¹⁵ Plütokrat kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

kan Hazine sekreteri iken yazdığı önemli raporlar ABD’de Merkez Bankası (*Bank of America*), kamu kredileri, amortisman fonu, darphane, imalatçıları kalkındırma planı, düzenleyici mevzuat, gümrük tarifeleri politikası, vergilendirme gibi siyasi ekonomik kurum ve/veya kavramların oluşumuna yol açmıştır (Irwin, 2004: 802-803).

Hamilton’un “Report On Manufacturers” isimli raporu imalatın hükümet tarafından desteklenmesini güçlü argümanlarla savunan geniş kapsamlı bir çalışmadır. Rapor, tarımın bütün refahın kaynağı olduğu yönündeki Fransız fizyokratik doktrinine bir karşı saldırıyla başlar (Hamilton 1791: 1-2). Raporda imalatın tarımdan ne daha değersiz ne de daha verimsiz olamayacağı belirtilerek, verimlilik, işbölümü ve istihdam gibi ekonomik üstünlükleri ön plana çıkarılmıştır. Bu rapora göre imalatçılar girişim aşamasında desteklenmelidir, bu nedenle hükümetin yönlendiricilik yapması ve destekte bulunması gerekmektedir. Üstelik diğer ülkelerde bu türden hükümet destekleri olması imalatçıların hükümet tarafından teşvik edilmesini rekabet açısından daha da gerekli kılmaktadır (Irwin, 2004: 803-804). Rapor açık desteğin yanı sıra, yönetimin (kamu yönetiminin) genel yapısının da imalatçıları incitmeyecek şekilde yönlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır (Hamilton, 1791: 19).

Report On Manufacturers, uygulamada özellikle gümrük tarifelerini artırmaya yöneliktir.¹⁶ Böylece ithalat üzerinden vergi gelirlerinin artırılması ve imalatçıların teşvik edilmesini amaçlayan Hamilton’un raporu Kongre’de reddedildikten sonra, rapor içeriğinden önerilen tarifelerin çoğu uygulamaya konulmuştur. (Irwin, 2004: 809)’a göre, raporda önerilen tarifeler aslında, ülkenin zenginliği, gücü, endüstrisi, bağımsızlığı ve ikameci tavrını desteklemektedir. Ancak raporla asıl amaçlanan vergilerin artırılarak kamu borcunun finanse edilmesidir. Nitekim vergiden kaçınmak isteyen muhafazakarlar, bu raporun ardından 1790’larda desteklerini Federalistlerden Jeffersoncu Cumhuriyetçilere yönlendirmişlerdir (Irwin, 2004: 800-801).

Ekonomi için imalatçıları destekleyen Hamilton’un, dönemin özellikle bu sektörde serpilmeye başlayan ABD burjuvazisinin yanındaki tutumu sürekli bir eleştiri konusu olmuştur. Hamilton ekonomi yönetiminde plütokrat davranmakla suçlanmaktadır. Zinn’e (2005: 107-108) göre, Hamilton devletin kendisini güçlendirebilmesi için toplumun en zengin elemanlarıyla işbirliği içinde olması gerektiğine inandığı için, kongreye bir dizi yasa sunup kabul ettirmiştir. Bu felsefeye göre Birleşik Devlet Bankası kurulmuş, imalatçıları desteklemek için gümrük tarifesini kabul edilmiş ve zengin küçük bir grupta toplanan Savaş bono-

¹⁶ Raporda imalatçılara verilecek teşvik ve imal edilen malların dışarıdan ithaline karşı getirilen vergi ve kısıtlamalar detaylı olarak planlanmıştır. Öyle ki çelik, demir, kakao ve çikolata gibi ürünlere getirilmesi gerektiği savunulan vergiler, rakamsal detaylarına kadar önerilmiştir (Hamilton, 1791: 20-22).

larının karşılığının tamamı ödenmiştir. Bu ödemeler çıkarılan vergi yasaları ile toplanan vergilerden yapılmıştır (Zinn, 2005: 108).

1940'ların sonunda *New Deal* ve *Fair Deal*¹⁷ inisiyatifleri ile gücü önemli derecede genişlemiş olan federal bürokrasi ile birlikte, bilim adamları ve politika-cılar, Amerikan Kamu Yönetimi'nin ve planlamacılığının kurucusu olarak gör-dükleri Hamilton'a olan hayranlıklarını sıklıkla dile getirir olmuşlardır. New York Times'da yayınlanan bir yazıda Alexander Hamilton'un, Stalin'den 130 yıl önce planlı ekonomiyi ortaya attığı ve planlamanın Hamilton'un Report on Manufacturers eserini yayınlaması ile birlikte Amerikan yönetiminin bir unsuru olduğunu belirtilmiştir (White, 2000: 59-60). Hamilton'un kamu borçlarını ve hazineyi yönetmesine gönderme yapan White'a (2000: 60) göre "*Alexander Hamilton sadece zamanının en büyük yönetim dehası değil, bütün zamanların da en büyük yöneticilerinden biridir.*" Bu dönemle ilgili bir başka yoruma göre ise, İkinci Dünya Savaşında derinleşen ve gelişen büyük sermayedarlar ile Devlet arasındaki ittifakın temelleri Alexander Hamilton'un Kongreye yaptığı öneri-lerle atılmıştır (Zinn, 2005: 441).

Hamilton'un ekonomi ile ilgili düşüncelerinin etkisi 20. yüzyıl sonlarında ağırlık kazanan neoliberal görüşe de yansımıştır. Hamilton'un Federalist 79'da yaptığı "bir insanın geçimi üzerinde söz sahibi olmak, onun isteği üzerinde de söz sahibi olmak demektir" yorumunu alıntıl原因an Reagan, hükümetlerin refah programlarının bir bağımlılık durumu yarattığını ve Amerika'nın iç bölgelerin-deki pek çok kişiyi yeni bir kölelik türüne sürüklediğini söylemiştir. Reagan döneminde artan bütçe açıkları nedeniyle, Hamilton bir kez daha tartışmaların içine çekilmiştir. Hamilton'un aşırı olmayan ulusal borç, ulusal bir nimettir" söylemi gündeme gelmiş, hatta Washington Post'ta "sonunda ulusal borç, Ha-milton'un kelimeleriyle 'aşırı' hale gelmiştir" yorumu yapılmıştır (Knott, 2002: 191).

Hamilton ordunun her an savaşa hazır ve güçlü olması gerektiğini, askeri harcamaların da gerektiğinde ek vergilerle finanse edilmesini savunmaktadır. Hamilton'un bu düşünceleri Federalist yazılarda da dile getirilmektedir. Gab-riel'in (1960: x) bu konudaki değerlendirmesine göre, dışarıdan gelecek tehdit-leri karşılamak için bir askeri kuvvete ihtiyaç vardır; federal hükümet bu askeri kuvveti ayakta tutmaya ve kullanmaya imkan verecek yetkilerle donatılmalıdır. "*Tabii dış politikanın yönetimi ile savaş için gerekli vergilerin toplanması da bu*

¹⁷"New Deal" Büyük Buhran sonrasında devlet harcamaları ile talebi artırmayı ve ekonomiyi büyültmeye çalış-şan politikalara verilen isimdir. "Fair Deal" ise bu dönemin hemen ardından ve devamı olarak savaş sonrası bir yeniden yapılandırma programıdır. Bu programda kapitalist sistemin hızlı gelişimi için totaliterliği red-deden merkezi bir düzenleme yaklaşımı öngörülmüştür. Devlet eliyle liberal sistem desteklenecek, sosyal re-formlarla birlikte hayat düzeyi iyileşen ve gelirleri artan toplum, tüketim harcamaları ile birlikte ekonomik büyümeyi destekleyecektir. İstihdama, asgari ücrete, vergi sistemine müdahale eden ve devlet harcamalarını artıran bu politikalarda temel amaç, devletin teşvik ve desteği ile refah devleti yaratarak, kapitalist sistemi büyültmektir.

yetkiler arasında sayılacaktır” (Gabriel, 1960: x). Hamilton bu yetkilerle donatılacak bir yönetimin orduyu her an göreve sevk edecek ve seferberlik yapacak güçte olması taraftarıdır (Morris, 1957: 334). Hamilton Kızılderililer konusunda ise dönemin barışçıl yaklaşımlarını benimsemiştir. Kızılderilileri ticaret yoluyla asimile etme fikrini savunmaktadır (Morris, 1957: 337). Buradan aslında Hamilton’un Avrupa ülkelerini bir tehdit olarak algıladığı çıkarımı yapılabilir.

Savaşla ilgili olarak Hamilton’un “her an savaşa hazır olma” doktrini, kendisinin savaş yanlısı ve saldırgan olarak suçlanmasına neden olmuştur. Hatta Govan’a (1975: 475-476) göre Amerikan tarihçileri arasında Hamilton’un Julius Sezar’a hayran olduğunu düşünen yazarlar vardır.¹⁸ Govan (1975: 475-476) bu savını şöyle delillendirmektedir: “*Jefferson’un makalelerinin editörü olan Julian Boyd Hamilton’un Sezar’ın tarihteki en büyük kişiliklerden biri olduğunu düşündüğünü öne sürmektedir. Amerika’daki bir Fransız görevliye*¹⁹ göre Hamilton’un etkisindeki Washington, Sezar’a benzemeye çalıştığı izlenimini yaratmaktadır.”²⁰ Ancak, Govan (1975: 476-477) çalışmasında bu tür tespitlerin doğru olmadığını savunmaktadır. Yazara göre, Hamilton’un 21 Nolu Federalist yazısında ve Washington’a yazdığı mektuplarda Sezar’a despot göndermesi yapmaktadır ve bu tür bir despotluğun henüz birleşmemiş konfederasyon eyaletleri için olası bir tehdit olduğunu düşünmektedir (Govan, 1975: 477). Hamilton adı etrafında halen süren, despotluk, militarizm ve güçlü ordu eksenli bu tür tartışmalar yersiz değildir. ABD’nin ordusunun gerekçesi Hamiltoncu düşüncede altı çizilen gücü ve askeri egemenliği 20. yüzyıla damgasını vurmuştur.

Hamilton’un ABD yönetim anlayışındaki belki de en önemli etkilerinden biri de, yukarıda bahsedilen militarist güce dayanan ABD dış politikasıdır. Nitekim Hamilton, ABD’nin NATO üyeliği tartışmalarında da gündeme gelmiştir. Jefferson ve Madison’un güç kullanımı üzerinde yasal bir kontrol olması gerektiğini savunmalarına karşın, Hamilton’un ayrıştırılmış bir yürütme erkine olan inancı tekrar tartışma konusu olmuş; NATO’ya katılımı savunanlar, Hamilton’un düşmanca bir durumun patlak vermesi durumunda Başkan’ın kongreden bir aksiyon beklemeksizin, atağa karşılık vermesi yönündeki tutumunu benimsemişlerdir (Knott, 2002: 141-144). Hamilton’un ABD dış politikası için iki yüzyıl önce öngördüğü militarist anlayışın egemenliği günümüzde de sürmektedir.

¹⁸Govan’a göre Dumas Malone, Julian Boyd ve Douglas Adair bu yazarlar arasında bulunmaktadır.

¹⁹Bu görevli Fransız Maslahatgüzarı (*chargé d’affaires*) Louis-Guillaume Otto’dur.

²⁰Govan’a göre Dumas Malone, Julian Boyd ve Douglas Adair bu yazarlar arasında bulunmaktadır.

Amerikan Politik Yaşamında ve Kamu Yönetiminde Hamilton Etkisi: Hamiltonculuk/(Madisonculuk-Jeffersonculuk²¹) Ayrışması

Hamilton ve Madison, Federalist Yazıları ortaklaşa kaleme almalarına rağmen, Anayasa'nın kabulü sonrasında aralarındaki fikir ayrılıkları belirginleşmiştir. Anayasa sonrası ortaya çıkan yeni yönetimde Madison, Jefferson ve Monroe Cumhuriyetçi Demokratlar partisine, Hamilton, Washington ve Adams rakip parti olan Federalist Parti'ye girmişlerdir. Fikir ayrılıkları daha çok federal devletin gücü ve çıkarları korunacak gruplar hakkında yoğunlaşmıştır. Zamanla bu fikirler Hamiltonculuk ve Jeffersonculuk/Madisonculuk olarak fikir önderlerinin isimleri ile özdeşleşmiştir. UBPB (2011: 26-27) bu ayrımı şöyle yorumlamaktadır:

“Washington, Adams ve Alexander Hamilton'ın önderliğindeki Federalistler genelde ticaret ve üretim çıkarlarını temsil etmişlerdir. Anarşiden korkuyorlar ve ulusal ekonomik politikalar üretip düzen oluşturabilecek güçlü bir merkezi devlete inanıyorlardı. En büyük desteği Kuzey'den alıyorlardı. Jefferson önderliğindeki Cumhuriyetçiler ise tarımsal çıkarları temsil ediyorlardı. Güçlü bir merkezi devlete karşıydılar ve eyalet haklarına ve çiftçilerin kendi kendilerine yetmesi gerektiğine inanıyorlardı. En büyük destekçileri Güneyliler'di”.

Gabriel (1960: 3-4) ise, Hamilton ve Jefferson ayrışmasını bizzat kişilik özellikleri üzerinden değerlendirmektedir:

“Avukatlığa askerlikten, George Washington'un emir subaylığından geçtiği için Hamilton'un yazılarında düzen, sistem ve enerji hiç eksik olmuyor. Temel tutumu ve varmak istediği amaçlar açısından muhafazakar bir adam ama kullandığı araçlarda ve mesela yazılarındaki muhakeme tartışmalarında oldukça radikal: hedefe varabilmek için en kestirme yoldan gitmeye razı. Askerlikten gelme düzen alışkanlığını, devlet gücünü teşkilatlandırma konusunda gösterdiği isteklilikle de sezmek mümkün. Jefferson'un tam aksi. Jefferson devlet gücünü teşkilatlandırmak değil, denetlemek çabası içindeydi.”

Görüldüğü gibi, Hamilton, ABD'nin diğer kurucu atalarına kıyasla, sıklıkla aristokrat ve zenginleri kayırmakla ve daha seçkin bir yönetimin egemenliğini savunmakla suçlanmaktadır. Zinn'e göre (2005: 102), ABD'de İngiliz egemenliği sonrasında ortaya çıkan yeni aristokrasinin en güçlü ve en zeki liderlerinden biri olan Hamilton aristokrasi ve plütokrasiye yakın durmaktadır. Yazar, Hamiltoncu görüşün “zengin ve asillere yönetimde seçkin ve sürekli bir yer verilmelidir, halkın içinden gelip sürekli değişen demokratik bir meclis kamusal yarara istikrarlı bir şekilde hizmet edemez” şeklinde olduğunu ileri sürmektedir (Zinn,

²¹Jeffersonculuk daha çok politik tutumlarla ilgili olarak Hamiltonculukla farklılıkların vurgulandığı ayrımın adlandırılmasında kullanılırken, Madisonculuk özellikle yönetimle ilgili merkezi otoritenin gücü ile ilgili tutumlarda Hamiltonculuğa karşıdır. Öte yandan Jeffersonculuk ve Madisonculuk özdeş olarak birbirinin yerine de kullanılabilir. Bu terim karışıklığı alanyazının incelenmesini güçleştirmektedir.

2005: 102). Gabriel'e (1960: xi) göre ise "Hamilton'da zaman zaman halkı gü-ruhla bir sayma, küçük görme ve halkın sağduyusuna güvenmeme eğilimini sezmemek imkansızdır". Bu ağır suçlamalara rağmen, ABD'li akademisyenler arasında Hamilton taraftarları oldukça fazladır. Hamilton'un düşüncelerini savunan bir okul bile kurulmuştur.²² Bu okula göre, Hamiltonculuk seçkinci veya anti demokratik değildir ancak demokrasinin sorunlu yapısı hakkında endişelidir (Knott, 2002: 199).

Hamilton'la sonradan yolları ayrılan Madison, anti-demokratik bulduğu aşırı güçlü merkezi hükümetle ilgili olarak Hamilton'u her fırsatta eleştirmektedir. Madison Hamilton'un ünlü *Report on Manufacturers*'ı için bir arkadaşına yazdığı mektupta "Rapordaki 'Genel Refah' terimleri ile ilgili olarak, Federal Hükümetin belirli güçlerle sınırlandırıldığını, üstelik bu sınırlamanın hükümete verilen güçlerin artırılması ile ilgili görüşlerin şampiyonu tarafından yapıldığını" belirtmektedir. Burada kastedilen şampiyon şüphesiz Hamilton'dur (Irwin, 2004: 802). Madison'un temel görüş ayrılığı bu kinayede belirgin hale gelmektedir.

Hamilton'un Amerikan siyasetçileri üzerindeki etkilerinin 20. yüzyılda artmaya başladığı görülmektedir. Bu etki özellikle Cumhuriyetçi iktidarlarda öne çıkmaktadır. ABD'nin 29. Başkanı olan Warren G. Harding ve selefi 30. Başkan Calvin Coolidge, Hamilton'u ABD'nin en büyük kurucularından biri olarak görmüşlerdir (Knott, 2002: 104). Başkan Harding, o dönem "*The Greatest American, Alexander Hamilton, If Hamilton Were Here Today*" kitaplarının yayımcısı olan Vandenberg'e gönderdiği yazıda Hamilton'la ilgili görüşlerini "Hiç kimsenin hayatı bana Hamilton'unkinden daha büyük bir ilham vermedi ve hiç kimsenin hayatı anayasal Amerika'nın kuruluş ve işleyişine daha büyük bir katkı yapmadı" diyerek ifade etmiştir. Başkan 1904 yılında yaptığı bir konuşmada Hamilton'un ABD için önemini yüceltmektedir: "En ihtiyaç duyduğumuz anlarda Cumhuriyetin en büyük dahisi Alexander Hamilton yanımızda olmuştur. Hamilton olmasaydı bugün sahip olduklarıyla ve gelişmesiyle Dünya'yı şaşırtan bir Amerikan Cumhuriyeti olmayacaktı". Başkan Harding, Hamilton'un milliyetçiliğinin şimdiki Cumhuriyetçi Partinin temelleri olduğunu, Hamilton'un yönetici kişiliği ile Birliği perçinlediğini ve Federal hükümetin temellerini attığını ileri sürmektedir (Knott, 2002: 104).

Jefferson-Hamilton ikiliği 20. yüzyılın ortalarında da Amerikan yöneticilerinin gündeminde kalmaya devam etmiştir. Amerikan Soğuk Savaş politikalarının mimarı olan Başkan Truman, Thomas Jefferson'u "unutulan adamların şampiyonu" olarak değerlendirirken, Alexander Hamilton'un seçkinliğini hem kamu

²²Hamilton'u önemli bir revizyonist olarak değerlendiren önemli bir grup sosyal bilimci Leo Strauss'un adıyla anılan militarist, seçkinci ve yeni muhafazakar Straussianism okulu etrafında toplanmışlardır. Strauss'a göre Hamilton en üst düzeyde bir devlet adamıdır (Knott, 2002: 199).

önündeki yorumlarında, hem de özel değerlendirmelerinde sık sık eleştirmiştir (Knott, 2002: 144-150). Truman'a göre, Hamilton zaman zaman yönetimin otokratik yanında durma eğiliminde olmuştur ve İngiliz yönetici sınıflarına hayrandır. Yine Truman'a göre, ABD yönetim sistemine en büyük katkısı Jefferson yapmıştır. Jackson ve Jefferson'un popülizmi ve halktan yana tutumu, Hamilton'un elitist yaklaşımından çok daha değerlidir. Truman'a göre, Jefferson Yeni Cumhuriyetin gerçek demokratik içeriğini boğmakta olan Federalistlere meydan okumuş ve Jackson da Federal hükümet içinde yerleşmiş olan tepkisel güçlere karşı aşamalı bir devrim gerçekleştirmiştir (Knott, 2002: 144-155). Truman 1948 yılındaki başkanlık kampanyası sırasında yaptığı bir konuşmada, Hamilton'un yönetimin zengin ve soylular tarafından kontrol edilmesi gerektiğini açık yüreklilikle kabul ettiğini söylemiştir. Ona göre, Hamilton hükümetin aristokratik bir yapıda olması ve zengin ve imtiyazlı kesimin çıkarları doğrultusunda çalışması gerektiğine inanmaktadır. Truman Hamilton'un 1948'deki karşılığının Cumhuriyetçi Parti olduğunu savunmaktadır. Truman "Alexander Hamilton'un takipçileri bir siyasi partide bir araya gelmişlerdir. Bu muhafazakarlık, ayrıcalıklı azınlık erkinin partisidir ve bugünkü ulusal hayatımızda bir karşılığı bulunmaktadır" diyerek Cumhuriyetçi Parti'yi ima etmektedir (Knott, 2002: 142).

Oldukça çelişkili bir biçimde, Hamilton'u sürekli eleştiren ve Jeffersoncu olduğunu sık sık dile getiren Truman'ın uluslararası politikalarda Hamiltoncu bir çizgi izlemiş olduğu görülmektedir. ABD'nin Soğuk Savaş Dönemi politikalarının temeli olan Truman Doktrininde ve pratiğinde Hamilton düşünce çizgisinin önemli etkileri olmuştur. Hamilton'un icracı otoritenin gücünü ayrı olarak kullanması gerektiği yönündeki inancı, Jefferson ve Madison'un güç kullanımını üzerinde yasal kontrol olması yönündeki görüşleriyle çelişmektedir. Soğuk Savaş Döneminde muhafazakarlar²³ Truman döneminin uluslararası aktif olma eğiliminden ve NATO'ya dahil olmuş bir ABD'den rahatsız olmaktadır. Söz konusu muhafazakar kesim, NATO müttefiklerine gelebilecek bir Sovyet saldırısı durumunda, Başkanın Kongrenin Savaş ilanını beklemeden karşılık vermesi fikrinden rahatsızdır (Knott, 2002: 141-155). Bu örnek dikkate alındığında en azından devletin makro politikaları için Jefferson-Hamilton ikiliğinin yapay olduğu, Hamilton'un özellikle 1. Dünya Savaşı'ndan sonra güçlü ordu düşüncesi üzerinde yükselen ABD politikalarının mimarı olduğu söylenebilir.

Reagan dönemi politikaları ile birlikte, Hamilton'u plütokrat olmakla eleştirmiş olan liberaller bile, Hamilton'un ulusal güç kavramına verdiği destek nedeniyle bu duruşlarını gözden geçirmek durumunda kalmışlardır (Knott, 2002: 188). Başta yeni muhafazakarlar (*neo conservatives*) olmak üzere, yürütme erkinde Başkan Nixon'la başlayan ve Jimmy Carter ile derinleşen aşınmadan kor-

²³ Burada muhafazakar tanımına girenlerin uluslararası yönden Dünya'dan daha yalıtılmış politikalar izlenmesini savunanlar olduğu anlaşılmaktadır.

kan muhafazakar çevreler Hamilton'un güçlü başkanlık tezine bel bağlamışlardır. Buna göre, güçlü başkanlık makamı Kongrenin kısıtlamaları olmaksızın acil müdahale ve gizlilik esasları dahilinde hareket edebilmelidir. Çünkü güçlü bir Başkanlık sistemi Soğuk Savaşı kazanmak isteyen bir ABD için yaşamsal bir önem taşımaktadır (Knott, 2002: 188-189).

Jefferson yanlılarının Hamilton'u özel hayatı üzerinden bile ağır olarak eleştirdikleri görülmektedir. Jeffersoncu görüşlere yakın olan Cooke'a (1967: 107) göre "Hamilton, Burr ile düello yaparak aslında intihar etmiş; böylece ailesini, babasının kendisini terk ettiği gibi terk etme yolunu seçmiştir. Yazara göre federalist dönemle ilgili birçok konu hasıraltı edilmektedir, Hamilton 1790'ların sonunda Fransa ile yaşanan krizde Napolyonvari işgal hayalleri kurmuştur (Cooke, 1967: 107). Hamilton, Amerika'nın Lousiana ve Florida'ya doğru genişlemesini desteklemiş ve Lousiana topraklarının ancak silahla kazanılabileceğini savunmuşken, Jefferson diplomatik yollardan Louisiana'yı satın almayı başarmıştır. Bu durum Jefferson'un barışçıl yanını öne çıkarırken, Hamilton başlangıç aşamasında bir emperyalist Yeni Dünya'nın olası bir Napolyon'u olarak görülmüştür (Cooke, 1967: 77). Cooke (1967:78) Jefferson ve Hamilton'u "*Hamilton her ne kadar geleneği yüceltiyor görünse de, kurucuların en radikalidir ve modernizme olan inancın bir sembolüdür, oysa Jefferson Amerikan muhafazakarının bir prototipidir, Virjinya'lı bir aristokrattır ve tarımsal bir Amerika'nın idealize edilmiş vizyonuna sahip bir statükocudur*" diyerek karşılaştırmaktadır.

Jefferson ve Hamilton yanlısı bu görüşler bir bütün olarak değerlendirildiğinde; Jeffersonculuk ve Hamiltonculuk olarak adlandırılan ve ABD politik yaşamında ve yönetim biliminde ikilik yaratan bu eğilimlerin aşağıdaki temel noktalarda ayrıştığı görülmektedir:

1- Hamilton federal bir milliyetçiliği savunurken, Jefferson popülist bir cumhuriyetten yanadır.

2- Hamilton Yürütme Erki'nin güçlü bir otoriteye sahip olması ve gücünü denetimden olabildiğince bağımsız kullanması taraftarıdır. Jefferson ise bu güç kullanımı üzerinde sıkı bir yasal denetim olması gerektiğini savunmaktadır.

3- Hamilton yönetici sınıf için otokratik bir elitizm yanlısıdır. Jefferson ise popülist ve halktan yana bir tutum izlemektedir.

4- Hamilton zengin ve imtiyazlı bir kesimin çıkarlarını ön planda tutarken, Jefferson orta sınıfın çıkar ve haklarını da savunmaktadır.

5- Hamilton ekonominin merkezi hükümetin tam kontrolünde olması gerektiğini savunurken, Jefferson ve Madison ekonominin merkezileşmesine hatta ulusal bir banka fikrine karşıdır.²⁴

6- Hamilton dış ilişkilerde agresif ve savaşa yatkın bir tavrı savunmaktadır. Jefferson ise daha pasif, barışçıl politikaları savunmaktadır.

7- Hamilton modernizm taraftarı ve radikaldir. Jefferson daha katı bir muhafazakar ve toprak sahibi bir aristokrattır. Bu nedenle Hamilton'un ticaret ve sanayiye önem veren bir ekonomik anlayışı varken; Jefferson tarım yanlısı statü-kocu bir anlayışı izlemektedir.

Hamilton ve Kamu Yönetimi Disiplini

Bowman'a (1956: 40-41) göre Hamilton felsefe olarak monarşist ve pratikte merkantilisttir. 18. yüzyıl İngiliz Anayasası teorisinin Hobbescu²⁵ sisteminin ABD'ye taşıyıcısıdır ve hayranıdır. Hamilton'un güçlü Başkan anlayışının tartışmalı sınırları, doğal hukuku ve rasyonel devleti savunan ancak monarşik güçlü bir devletten yana olan Hobbes'a yakın bulan düşünceler vardır. Buna sıklıkla verilen bir örnek Hamilton etkisindeki Washington'un 1793 İngiliz-Fransız Savaşında tarafsızlık ilan etmesidir. Anayasaya göre Kongre'ye verilmiş olan savaş ilanı yetkisinin bir bakıma tersi bir karar olan tarafsızlık ilanı da Kongre'de olmalıdır. Bu yetkinin Başkan tarafından tek başına kullanılması Hamiltoncu bir tutumdur (Bowman, 1956: 24). Yazar'a göre bu olayda Başkan'ın yasama erkinin üzerinde yetkilerle donatılması fikri Hamilton'un düşünsel ve kişisel etkisinden doğmuştur (Bowman, 1956: 24). Öte yandan, Rosano (2003: 67) Hamilton'un ancak rasyonel devlet ve doğal hukuk açısından Hobbes'a yakın olduğunu, aslında Locke'un güçler ayrılığına dayalı katılımcı yönetim anlayışını mutlak monarşie tercih ettiğini belirtmektedir. Bu farklı yorumlara rağmen, Hamilton'un güçlü merkezi yürütme anlayışının monarşi-popüler demokrasi arasındaki yelpazede monarşie daha yakın durduğu ileri sürülebilir. Jefferson ve Madison'un demokrasiye daha yakın, neredeyse Başkan'ın kişiliğinde bütünleşmiş olan yürütmenin yetkilerini kısıtlayan ve diğer erklerle daha fazla vurgu yapan duruşunun başlattığı ikiliğe bir önceki bölümde değinilmiştir. Bu bölümde bu ikiliğin ve özellikle Hamiltonculuğun ABD kamu yönetimi disiplindeki ana akım düşüncelerine yansımaları değerlendirilmiştir.

Kuruluş Dönemi: Bürokrasi ve Ticari Cumhuriyetin Doğuşu

Green (2002:542)'e göre tarihçiler ve yaşam öyküsü yazarları tarafından ABD Kuruluş Çağı'nın yönetim dehası olarak tanımlanmakta olan Hamilton,

²⁴ Ulusal Banka ile ilgili fikir ayrılığı için Bkz: Anıl Nair, David Ahlstrom, (2008), 'Balancing Hamiltonian and Jeffersonian Contradictions Within Organizations', *Journal of Management Inquiry*, 20, No.10:8,s.1-13.

²⁵ Hobbesian sistem mutlakiyetçi, güçlü ve yetkin bir devleti savunmaktadır.

“genç bir ulusu zengin bir ticari Cumhuriyete dönüştürecek olan yönetim yapısını sadece on yılda kurmuştur.” Gerçekten de Hamilton anayasa felsefesi, ekonomi, ticaret, ordu ve bürokrasi konusundaki düşüncelerini, o dönemde Birleşik Devletler kamu yönetimine taşımıştır.

Önceki bölümlerde de belirtildiği gibi, Amerikan yönetim bilimindeki değişik yaklaşımlar genellikle birbiriyle çelişen iki geleneğin birinden gelmektedirler. Hamiltoncu gelenekten gelenler, Alexander Hamilton’un savunduğu güçlü yönetsel bir aygıtlı donatılmış enerjik bir devlet arayışındadırlar. Hamiltoncu yaklaşımda yönetim meselesi kamusal olarak belirlenmiş hedeflerin etkin olarak yerine getirilmesidir. Madisoncu/Jeffersoncu yaklaşımda ise hükümetin çok fazla hareket alanı olması konusunda temkinli bir anlayış söz konusudur. Bu yaklaşımın ana fikri *“yönetsel gücün yoğunlaşması endişe verici olduğu ve politik çıkarların rekabet içinde olmasının, bürokrasinin özgürlükleri tehdit etmesi riskini azaltacağı”* tezidir (Tettl, 1993: 55-56). Diğer yandan, Hamiltoncu görüşün tam tersini savunduğu öne sürülen, Jefferson’un kendi başkanlığında, Hamilton’un Washington’la beraber kurduğu bürokrasiyi güçlendirerek yoluna devam ettiği görülmüştür.

Hamilton’un siyasi, ekonomik ve yönetsel düşüncelerinde David Hume, Malachi Postletwayt, Jaques Neckar, Sir James Steuart, Vattel Jean Baptist Colbert ve Adam Smith gibi Avrupalı kuramcılar sentezlediği söylenebilir (Green, 2002: 543-544). Bu yazarların pek çok fikrini Amerikan Kamu Yönetimine uyarlamış olan Hamilton, beğenmediği yönlerini de eleştirmekten geri kalmamıştır. Adam Smith’in görünmez el teorisini eleştiren Hamilton piyasanın devletin kontrolünde olmasını savunmaktadır (Green, 2002: 544). Hamilton’un imalat ve ticaret için korumacı tutumlar benimsemesi ve güçlü devlet anlayışı bu eleştirinin en önemli dayanağıdır.

Hamilton’un güçlü bir ulusal hükümetin eyaletlere göre anayasal hakların daha etkin bir koruyucusu olacağı ve ekonomik refah için daha teşvik edici olacağı yönündeki anayasal görüşleri, Amerikan federalizmi politikalarında halen bir *“force majeure”*²⁶dür (Green, 2002: 544-547). Hamilton Amerikan halkının çok güçlü bir ticari eğiminin olduğu yönündeki temel bir varsayımdan yola çıkmış ve kendisini yeni Anayasada şekil bulduğu haliyle ticari bir cumhuriyetin gelişmesine adanmıştır. Liberal bir çizgisi olan Hamilton, cumhuriyetçiliğin şeklinin önceki askeri ve dinsel zaferlerde yücelmiş halinin yeni rejimle birlikte, manevi olarak daha düşük ancak daha barışçıl hedefler olan ticaret ve tarıma doğru evrilmesine inanmıştır (Green, 2002: 547-550).

Hamilton’un merkez bankacılığı için geliştirdiği model de halen önemlidir ve Kanada Merkez Bankası’nın ve ABD Federal Rezerve Sistemi’nin temelini oluşturmuştur. Hamilton Amerikan rejimine uygun siyasi ekonomi olarak da

²⁶ Bu terim “belirleyici güç” anlamında kullanılmıştır.

adlandırabilecek bir sentez yaratmıştır. Bu sentezle ortaya çıkan ve kurumlara yansıyan politik ekonomik kast, halen varlığını sürdürmektedir ve genel kamu yönetimi düşüncesinde ve pratiğinde baskınlığını sürdürmektedir. Bu durumun iddialı bir yorumuna göre “ABD kamu yönetimi rejiminin ticari karakterinden kaynaklanır ve ona katkıda bulunan bir döngüdür” (Green, 2002: 544).

Çağdaş Kamu Yönetiminde Hamilton Etkisi

Amerikan kamu yönetiminin, makineli üretim ve Fordizmle beraber, kuramsal olarak sürekli geliştiği 20. yüzyılda Hamiltoncu anlayışın disiplin üzerindeki etkisinin artarak sürdüğü görülmektedir. Bu etki iki alanda belirginleşmiştir. Hamilton’un güçlü ordu düşüncesi Amerika-İspanya Savaşı (1898) ile ortaya çıkan güçlü profesyonel ordu gerekliliği de Hamiltonculuğun yükselişini hızlandırmıştır (Kettl, 1993: 55-56). İki büyük Dünya Savaşı’na katılan ve özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde emperyalist bir dış politika izleyen ABD’nin, Hamilton’un savaşa hazır ordu doktrinini her türlü felsefenin üstünde tutmakta olması doğaldır. İkinci etki ise merkezi ve kuralcı bürokrasi ihtiyacının Wilson ve Taylorizmle birlikte öne çıkmasıyla beraber yaşanmıştır. Uveges’a göre 19. yüzyıl sonralarına doğru ABD’nin artan bir şekilde iç ve dış güçlerle şehirleşmesi, şehirlerde artan sanayileşme süreci, kamu yönetimi ve bürokrasideki yozlaşma ve en önemlisi aşırı gelişmeye başlamış kapitalizmin merkezi ve kuralcı biçimde yönetilme ihtiyacı Hamiltonculuğu öne çıkarmıştır (1982: 14-15).²⁷

Bu gelişmelerin ve bilimsel yönetim yaklaşımının kamu yönetimindeki yansımaları da güçlü, istikrarlı ve saldırgan hükümetler ve güçlü bir bürokrasi olmuştur. 1950’li yıllardan sonra kamu yönetiminde yoğunlaşan verimlilik arayışı devleti küçültmekle beraber, bürokrasiyi etkisizleştirmemektedir. Bu arayışlar bürokrasinin büyüklüğünü azaltarak, kontrolünü ve gücünü arttırmaya yönelik ekonomik hedefler olarak “etkinlik ve verimliliği” seçmiştir. Bu dönemin kuramcılarında olan Marshal Dimock’un²⁸ kamu yönetimine ilişkin görüşlerinin Hamiltoncu yaklaşımla ilişkilerini yorumlayan bir çalışmada, Dimock’un “kamu yönetiminin yasama, yürütme ve diğer işlevlerinin kendi başarılarına ayrı kimlikleri olsa da bir bütünlük içinde olduğuna” dair görüşünden bahsedilmektedir (Green, 1994: 2067). Dimock’un bu bütünlükçü anlayışı, Hamilton’un kamu yönetiminin, devletin üç gücünü de içerdiği ve yürütmenin detayları içerisinde bunları birbirine entegre ettiği yönündeki yaklaşımını yansıtmaktadır (Green, 1994: 2065). Dimock, doğası gereği politik olan yönetsel çalışmalar için gerekli olan muhakeme, karar verme yetkisi ve stratejinin merkezi olması gerektiğini ve

²⁷Uveges’e göre (1982: 14-15) Wilson ve Taylor etkisiyle başlayan 20. Yüzyıl kamu yönetimi disiplini iki dünya savaşı arasında Hamiltoncu klasik görüşün bilimsel ilkeler halinde ifade edildiği bir Hamiltonculuk tarzı etkili olmuştur.

²⁸Marshal Dimock TODAİE’nin kuruluşunda ve Türkiye’de kamu yönetimi disiplinin gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Marshal Dimock’un Türkiye’deki çalışmalarını ile ilgili ayrıntılar için bkz: Mihçioğlu, Cemallettin, (1968), *Türkiye Çağdaş Kamu Yönetimi Öğretiminin Başlangıç Yılları*, SBF Yayınları, Ankara.

kamu yöneticisinin canlılığını sürdürecektir karar verme gücünün tamamına sahip olması gerektiği görüşündedir. Dimock'un bu görüşleri temelde Hamilton'un yöneticinin enerjik olması yaklaşımına koşuttur (Green, 1994: 2067). Güçlü bir biçimde yönetilen, canlı yani yenilikçi, risk alan, değişen ve rekabetçi kamu kurumlarını savunan Dimock, kamu kurumlarının idare edilebilir ve hesap verebilir ölçülerde yasal olarak çevrelenmesi ve bu çerçevede içinde esnek bir kuvvetle donatılmasını savunmaktadır (Green, 1994: 2067).

Dimock'un Hamiltoncu bürokrasi ve kamu yönetimi anlayışı disiplinde New Deal sonrası ortaya çıkan yeni yaklaşımlara da yansımıştır. Örneğin YKY (Yeni Kamu Yönetimi) yaklaşımı vatandaş müşteri gibi gören verimlilik odaklı bir yönetim yaklaşımıdır. Akımın kurucularından olan Frederickson YKY için yeni bir bürokrasi ve güçlü hükümet gerekliliğinden bahsetmektedir (Çiğeroğlu, 2009:8). Frederickson ve Kevin (2003: 59-60), ABD'deki Kamu Yönetimi felsefesini incelediği eserlerinde kendi anlayışının Madisonculuktan çok Hamiltoncu görüşe yakın olduğunu belirterek, YKY teorisinin de Hamiltonculukla ilgili olduğunu, liderliğin öne çıktığı diğer yaklaşımlarda da Hamiltonculukla bağların olduğunu belirtmektedir. Frederickson'un benimsediği Hamiltoncu tutum, Yazar'ın kamu yönetiminin felsefesi ile ilgili *Spirit of Public Administration* isimli kitabında açıkça ortaya çıkmaktadır. Frederickson (1997: 125) Yeni Kamu Yönetimi²⁹ ile ilgili olarak özellikle üç önemli kavramın³⁰ baskın olduğunu belirterek, bunlardan liderlik için, çağdaş önceliğin yetenekli bürokratlar yerine bir çerçeve çizmek gerekilirse: "dayanaklı, kahramansal, güçlü "kaslı" liderlere verilmesi gerektiğini belirtir. Bu tanım Hamilton'un güçlü Başkan be-timlemesiyle birebir örtüşmektedir.

ABD kamu yönetiminde devletin veya bürokrasinin daha çok dışlandığı post modern yaklaşımlar ise katılımcı ve daha demokratik bir felsefeden temellendikleri için Madisoncu olarak yaftalanmaktadırlar (Sturgis, 1994). Örneğin çok aktörlü ve devletin rolünü önemsizleştiren yönetim yaklaşımları daha Madisoncu kuramlardır. Kamu Seçimi (*Public Choice*) Kuramı, kökenini Madisonculuktan alan, Madison felsefesi üzerinde kurulan bir teoridir (Grofman ve Witmann, 1989: 7-8). Nitekim devlet aygıtının içini boşaltacağı için Frederickson yönetime karşı Hamiltoncu bir yaklaşımla mesafeli durmaktadır. Yönetişim, güçlü siyasi ve idari kurumları gerektirir (Çiğeroğlu, 2009: 15). Çünkü bu kurumlar piyasanın başarısız olması durumunda yönetim için çok büyük önem taşırlar. Frederickson'un bu görüşü Avusturya Okulu'nun düzenleyici/denetleyici devletin piyasa işleyişini gözetlediği liberalizm anlayışına uygun olduğu, Avusturya Okulu'nda Hamiltoncu bir gizli merkezîyetçiliğin küçük devlet rolü arkasında saklandığı ileri sürülebilir.

²⁹ *New Public Management*'in karşılığı olarak kullanılmıştır.

³⁰ Diğer iki kavram, işlerin ihale edilmesi ve yönetişimdir.

SONUÇ

ABD Kurucu Dönemi'nin etkileri günümüz ABD'nin politik, ekonomik ve hukuksal yaşamında sürmektedir. Amerikan kamu yönetim bilimi birdenbire 20. yüzyılda kurulmuş gibi algılanabilmektedir. Oysa Amerikan Kamu Yönetiminin doğuşu, Amerikan devlet geleneğinin başladığı ancak araştırmacılar tarafından etkileri ihmal edilen bu kurucu dönemde gerçekleşmiştir. Bugünün Amerikan Kamu Yönetimi teori ve pratiklerinde bu dönemin yoğun bir etkisi vardır.

ABD yönetim disiplininde kurucu dönemden bugüne gelen ve birbirinin karşıtı olduğu öne sürülen iki ana akım bulunmaktadır. Alexander Hamilton'un görüşlerini içeren Hamiltonculuk, güçlü ordu, merkezi denetimli ekonomi ve güçlü bürokrasi anlayışını temsil etmektedir. Jeffersonculuk/Madisonculuk ise devletin rolünün daha az olduğu, merkezi bürokrasiden ziyade, demokratik ve popüler bir yönetimin ağırlık kazandığı bir yönetim anlayışını savunmaktadır.

Aslında Jefferson/Madison ve Hamilton'un yönetim anlayışları arasında olduğu öne sürülen kuramsal farklılıklar uygulamada çok belirgin ve derin değildir. 20. yüzyıl boyunca ABD hükümetlerinde her iki görüşün de yönetimde temsil edildiği görülmektedir. Ancak ABD, bu iki görüşün yaklaşık olarak temsilcileri olan iki siyasi partisinden hangisi yönetimde olursa olsun, Hamilton'un güçlü merkezi yönetim ve güçlü Başkan anlayışından ödün vermemektedir. Dolayısıyla, kurucu dönemde eyaletler arasındaki dengenin sağlanması ve federasyonun güçlenmesi ikiliğinden çıkan bu ayrışmanın bugün için, futbol takımı taraftarlığı gibi yapay bir görünümde olduğu söylenebilir.

ABD kamu yönetimi kuramlarında devletin rolünün azaltılması ve yönetimin diğer aktörlerle paylaşılmasına yönelik ana akımda görülen bazı dalgalanmalar, Hamilton'un güçlü bürokrasi savunusuna ve merkezci yaklaşımına tezat gibi görülebilir. Burada tek farklılık, kamu yönetiminin özellikle sosyal içerikli, ancak paraya çevrilebilir veya ekonomik olarak getirili hizmetlerinin özel sektöre aktarılmasıdır. Kısaca Hayek'in, devlete kamu yönetiminde biçtiği piyasayı kontrol rolü, Hamilton'un güçlü merkezi yönetimine tahvil edilmiştir. Bugün ABD kamu yönetiminde siyasetten bağımsız olduğu öne sürülen düzenleme, denetleme ve kontrol işlevlerini yürüten çok sayıda düzenleme kurumu (*regulatory agencies*) bulunmaktadır.

Fişek'in (1971: 115) dediği gibi "Amerika'da feodalizm bilinmeyen bir olgu olduğundan, Avrupa'dakinin tersine toplumsal yaşam saf bir burjuva temeli üzerinden başlamıştır". ABD anayasası da demokratik görüntüsü nasıl olursa olsun, bu burjuvazinin çıkarlarını gözetecek şekilde oluşturulmuştur. Hamilton, Jefferson ve Madison gibi kurucu atalar, toplumun bütün sınıflarını temsil etmekten uzak varlıklı ve mülklerine sıkı sıkıya bağlı kimseler olarak, ABD kamu yönetimini bu saf burjuva temelini koruyacak şekilde inşa etmişlerdir. Sonuç olarak, ABD kamu yönetimi disiplindeki gelişmelerin seyri nasıl olursa olsun,

kapitalizmin güçlülüğü Hamilton tarafından kodlanmış olan yönetim aygıtı gereksiniminin sürececeği ve yönetimdeki veya bürokrasideki güç kaybının, yönetimce kontrol edilen ve ekonomik getirisi olan alanın piyasayla paylaşılması ile sınırlı kalacağı ileri sürülebilir.

KAYNAKÇA

- UBPB[Ulusal Bilgi Programları Bürosu/ ABD Dış İşleri Bakanlığı], “Kısa ABD Tarihi”, http://turkish.turkey.usembassy.gov/media/pdf/abd_kisa_tarih.pdf (15.12.2011).
- Beard, Charles, (1935), *An Economic Interpretation of Constitution of United States*, Macmillan, New York.
- Bowman, Albert H., (1956), Jefferson, Hamilton and American Foreign Policy , *Political Science Quarterly*, Vol. 71, No. 1 (Mar., 1956), pp. 18-41, s:40-41.
- Cigeroğlu, Mısra (2009), “H. George Frederickson ve Kamu Yönetimi Disiplinindeki Yeri”, *YBAD Lisansüstü Seminer Çalışmaları*, No: 5, <http://yonetimbilimi.politics.ankara.edu.tr/mcigeroglu.pdf>(13.01.2012), s.8.
- Cooke, Jacob E. (1967), *Alexander Hamilton: A Profile*, Hill and Wang, New York.
- Çiner, Can Umut ,(2009), “Fransız Yönetim Düşüncesinin Gelişimi: Polis Biliminden Örgüt Bilimine”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 42, Sayı 1, s.1-22.
- Fişek, Kurthan, (1971), “Genesis of Bureucracy in England ant the US of America”, *SBFDergisi*, C. 26, S. 1, s. 115.
- Frederickson, George H. (1997), *The Spirit of Public Administration*, Josey Bass Publishers, San Fransisco.
- Frederickson, George H., Smith Kevin B., (2003), *The Public Administration Theory Primer*, Westview Press, Boulder.
- Gabriel, Ralph H., (1960), Hamilton, Madison and Jay On the Constitution- Selections From the Federalist Papers, New York:The Liberal Arts Press, Çev: Soysal, Mümtaz, (1962), *Hamilton, Madison ve Jay- Anayasa Üzerine Düşünceler: Federalistlerin Makalelerinden Seçmeler*, Yenilik Basımevi, İstanbul.
- Govan, Thomas P., (1975), “Alexander Hamilton and Julius Caesar: A Note on the Use of Historical Evidence”, *William and Mary Quarterly*, Third Series, Vol. 32, s:475-480.
- Green, Richard T., (1994), Static Law and Dynamic Administration:Marshall Dimock’s Assault on the Legal Profession, *International Journal of Public Administration*,V. 17, 11, s: 2055-2084.
- Green, Richard T., (2002), “Alexander Hamilton: Founder of the American Public Administration”, *Administration & Society*, November 34: 541-562, 542.
- Grofman, Bernard, Witmann, Donald, (1989), *The Federalist Papers and the New Institutionalism*, Agathon Press, New York.
- Güler, Birgül Ayman, (2006), *Yönetim Düşünü İçin Araştırma Alanını Belirlemek*, Çalışma Notu, Mart 2005- Ocak 2006.

- Hamilton Alexander, (5 Aralık 1791,Temsilciler Meclisi),” Report on Manufacturers”, http://www.constitution.org/ah/rpt_manufactures.pdf, (21.02.2012)
- Hamilton, Alexander, James Madison, John Jay (2004), *The Federalist Papers*, Cynthia Brantley Johnson (ed.), Pocket Books, New York.
- Irwin, Douglas A., (2004), “The Aftermath of ‘Report on Manufacturers’”, *The Journal of Economic History*, Vol.64, No.3, s. 800-821.
- Kettl, Donald F., (1993), *Sharing Power: Public Governance and Private Markets*, Washington, Brookings Institution, Frederickson, H. George (1997) içinde. *The Spirit of Public Administration*, San Fransisco, The Jossey Bass Publishers, s.55-56.
- Knott, Stephen F., (2002), *Alexander Hamilton and the Persistence of Myth*, University Press of Kansas, Lawrence.
- Maggs, Gregory E., (2007), “A Concise Guide to the Federalist Papers as a Source of the Original Meaning of the United States Constitution”, *Boston University Law Review*, 87, s.801-842.
- Martin, Daniel W. , (1987), “Déjà Vu: French Antecedents of American Public Administration”, *Public Administration Review*, July-August 1987, s. 297-303.
- Morris, Richard B., (1957), *The Basic Ideas of Alexander Hamilton*, New York: Pocket Books.
- Nair, Anıl, Ahlstrom, David, (2008), ”Balancing Hamiltonian and Jeffersonian Contradictions Within Organizations”, *Journal of Management Inquiry*, c.20, No.10:8,s.1-13.
- Rosano, Michael J., (2003), “Liberty, Philanthropy and Power in Alexander Hamilton’s Conception of Human Nature”, *American Journal of Political Science*, Vol. 47, No:1, s. 61-74.
- Sturgis, Amy, H. ,(1994), “The Rise, Decline, and Reemergence of Classical Liberalism”, The LockeSmith Institute, http://www.belmont.edu/lockesmith/liberalism_essay/the_reemergence.html (17.01.2012).
- Uveges, Joseph A., (1982), *Public Administration- History and Theory in Contemporary Perspective*, New York: Marcel Dekker Inc.
- Uluslararası Bilgi Programları Bürosu, (A.B.D.) (2004), Editör: Jack W., Amerika Hakkında-Açıklamalı Amerika Birleşik Devletleri Anayasası, e-kitap:worldbook inc., Web: turkish.turkey.usembassy.gov/media/pdf/abd-anayasasi.pdf adresinden 20.12.2011 tarihinde alınmıştır.
- White, Richard D.,(2000), "Political Economy and Statesmanship: Smith, Hamilton, and the Foundation of the Commercial Republic " *Public Administration Review*, 60.
- Zinn, Howard, (2005), *Amerika Birleşik Devletleri Halklarının Tarihi*, İmge Kitabevi, Ankara.

Ek 1: Alexander Hamilton'un Yaşam Öyküsü

Alexander Hamilton, 11 Ocak 1757 tarihinde İngiliz sömürgesi olan Karayip'lerdeki Leeward Adaları'nda doğmuştur. Çocukluğunda bir ticaret firmasında çalışan Hamilton, dehasını fark eden bazı zengin hayırseverlerin yardımıyla 1772'de Boston'a göçetmiştir. Daha sonra Columbia Üniversitesi'ne dönüşecek olan King's College'da hukuk öğrenimi görmüştür. Eğitiminin ardından orduya katılan Hamilton, yüzbaşı rütbesiyle 1776'da bir Topçu bölüğünün komutasına getirilmiştir. Bir yıl sonra yarbaylığa yükselerek George Washington'un emir subayı olmuştur. 1780 yılında Elizabeth Schuyler'la evlenen Hamilton, emir subaylığından ayrılmıştır. Ertesi yıl New York ve Connecticut Hafif piyade kıtasının komutasına getirilmiş ve Virginia'ya gönderilmiştir.

Hamilton ikinci kez orduya atandıktan 5 ay sonra istifa etmiştir. 1782'de İhtilalci hükümetin New York defterdarlığına getirilen Hamilton, Ulusal Kongreye katılmak üzere New York delegesi olarak seçilmiştir. Konfederasyon Kongresi'ndeki görüş ayrılıkları nedeniyle, Kıta Meclisi'nden 1783 yılında istifa eden Hamilton, New York'ta bir avukatlık bürosu açmıştır. Ancak Washington'un desteği ile 1786 yılında New York Delegesi olarak Annapolis'teki Kongre'ye katılmıştır. Anayasa'nın oluşturulduğu İkinci Kongre'ye de katılan Hamilton, Federalist yazılarla desteklediği Anayasa Kabul sürecinin tamamlanmasından sonra kurulan ilk hükümete 1795 yılında Hazine Bakanı olarak atanmıştır. İlk hükümetteki görevinden sonra tekrar orduya dönen Hamilton 1800 yılında ordudan ayrılarak, New York'da yaşamaya devam etti. Politik yaşamına uzaktan devam eden Hamilton, Adam hükümetinin başarısızlığında keskin muhalefeti ile pay sahibi olmuştur. Eleştirileri nedeniyle düşmanlığını kazandığı siyasetçi Aaron Burr'la yaptığı düello sonucunda 12 Temmuz 1804 tarihinde ölmüştür.

Hamilton'un Federalist Yazılar Dışında Yayımlanmış Çalışmaları:

First Report on the Public Credit:

İlk Kamu Borcu Raporu, Temsilciler Meclisi'ne 14.1.1790'da sunulmuştur.

Operations of the Act Laying Duties on Imports:

İthalat Yükümlülükleri Yasa Tasarısı, Temsilciler Meclisi'ne 23.4.1790'da sunulmuştur.

Second Report on Public Credit: "Report on a National Bank".

Ulusal Banka Raporu, Temsilciler Meclisi'ne 14.12.1790'da sunulmuştur.

Report on the Establishment of a Mint:

Darhane Kuruluşu Raporu, Temsilciler Meclisi'ne 28.1.1791'de sunulmuştur.

Report on Manufactures:

İmalatçılar Raporu, Temsilciler Meclisi'ne 5.12.1791'de sunulmuştur.

EK 2. Tarih, Başlık ve Numaralarına Göre Federalist Yazılar

Federalist Numarası (*)		Tarihi	Federalist Başlığı
M'lean Baskısı'na Göre	Gazete Baskısı'na Göre		
1	-	27/10/1787	Genel Giriş
6	-	14/11/1787	Eyaletler Arası İhtilafların Tehlikeleri Hakkında
7	-	15/11/1787	İhtilaflar...Devam ve Bunların Özel Nedenlerinin Sıralanması
8	-	20/11/1787	Eyaletler Arası Düşmanlıkların Sonuçları
9	-	21/11/1787	Ayrılık ve Güvensizliğe Karşı Bir Korumacı Olarak Birliğin Yararları
11	-	24/11/1787	Ticari İlişkiler ve Denizcilik Açısından Birliğin Yararları
12	-	27/11/1787	Gelirler Açısından Birliğin Yararı
13	-	28/11/1787	Ekonominin Yönetimi Açısından Birliğin Avantajları.
15	-	1/12/1787	Birliği Korumak İçin Mevcut Konfederasyonun Yetersizliği
16	-	4/12/1787	Birliği Korumak İçin ...Devam
17	-	5/12/1787	Birliği Korumak İçin ...Devam
21	-	12/12/1787	Mevcut Konfederasyonun Diğer Eksiklikleri
22	-	14/12/1787	Mevcut Konfederasyonun...Devam
23	-	18/12/1787	Birliği Sürdürülmesini Sağlayacak Kadar Güçlü Bir Hükümetin Gerekliliği
24	-	19/12/1787	Ortak Savunma İçin Gerekli Güçler Hakkında
25	-	21/12/1787	Ortak Savunma...Devam
26	-	22/12/1787	Ortak Savunma Durumunda Yasama Yetkisinin Sınırlandırılması Düşüncesi
27	-	25/12/1787	Ortak Savunma Durumunda Yasama Yetkisinin...Devam
28	-	26/12/1787	Ortak Savunma Durumunda Yasama Yetkisinin...Devam
30	29	28/12/1787	Vergilendirmenin Genel Erki Hakkında
31	30	1/1/1788	Vergilendirmenin...Devam
32-33	31	2/1/1788	Vergilendirmenin...Devam
34	32	5/1/1788	Vergilendirmenin...Devam
35	33	5/1/1788	Vergilendirmenin...Devam
36	34	8/1/1788	Vergilendirmenin...Devam
29	35	9/1/1788	Milisler (Militia) Hakkında
59	58	22/2/1788	Kongrenin Üye Seçim İşlerini Düzenleme Yetkisi Hakkında
60	59	23/2/1788	Kongrenin Üye Seçim İşlerini... Devam
61	60	26/2/1788	Kongrenin Üye Seçim İşlerini... Devam
65	64	7/3/1788	Senatonun Yetkileri Hakkında (Jay'ın 64 Nolu Federalist'inden Devamla)
66	65	8/3/1788	Kamu Görevlilerine Yönelik Suçlanmalarda Senatonun Yargı Makamı Olması Yetkisine İtirazlar
67	66	11/3/1788	Yürütme Bölümü
68	67	12/3/1788	Başkanlık Seçimi Usulü
69	68	14/3/1788	Yöneticinin Gerçek Karakteri
70	69	15/3/1788	Yürütme Bölümü İlaveler
71	70	18/3/1788	Başkanlık Süresi
72	71	19/3/1788	Başkanlık Süresinden Devam ve Başkanın Tekrar Seçilmesi.
73	72	21/3/1788	Başkanlığın Destekleme Hakkı ve Veto Yetkisi
74	73	25/3/1788	Başkanlığın Militer Güçlere ve Deniz Kuvvetlerine Kumanda Etmesi ve Özel Af Yetkisi
75	74	26/3/1788	Başkanın Barış Anlaşması Yapma Yetkisi
76	75	1/4/1788	Başkanın Atama Yetkisi
77	76	2/4/1788	Atama Yetkisi Devam ve Diğer Yetkiler
78	(**)		Yargı Organı
79	(**)		Yargı Organı Devam
80	(**)		Yargının Yetkileri
81	(**)		Yargı Devam ve Yargı Otoritesinin Dağılımı
82	(**)		Yargı Devam
83	(**)		Yargı Devam ve Jüri Aracılığı ile Yargılama
84	(**)		Anayasaya Karşı Genel ve Özel İtirazların Değerlendirilmesi ve Yanıtlanması
85	(**)		Sonuç Notları

Kaynak: Maggs, Gregory E. (2007), sh: 842-847'den yararlanılarak oluşturulmuştur.

(*) Federalist yazıları o dönemde Newyork'ta basılan dört ayrı gazetede yayımlanmıştır, yazıların ilk defa basılı olarak kitaplaştırıldığı M'Lean baskısında numaralandırma farklı olup, genel kabul gören numaralar bu baskıdaki haliyledir.

(**) Gazetelerde yayımlanmadığından tarihleri kesin değildir.